

Радничко клечање за мале паре

Извор: beogradski-glas.rs.- 10.06.2018.-

Пише: Раденка Марковић.-

Старији се још сећају како смо се поносили што смо први увели социјалистичко самоуправљање, а оно је понајпре значило висок ниво радничких права. И што нисмо знали шта је отказ. Њихови блиски потомци, међутим, данас на посао иду са грчом у желуцу, са леком за смирење у џепу, за сваки случај. Неки и са пеленама, осим ако немају баш добру петљу, па као неки не морају сатима ићи у тоалет – јер модерни послодавци у Србији иду дотле да ограничавају и одласке у тоалет, сматрајући их забушавањем и губљењем времена. Није тако само у озлоглашеној „Јури“. За време недавног штрајка у турском „Кајзену“ у Смедереву испливало је на површину да 300 радница ове фирме има на располагању само један тоалет.

Зато, каже Жељко Веселиновић, председник Удружених синдиката Србије „Слога“, највећи проблем радничке класе у Србији није то што је углавном мало плаћена, јер је око 300.000 запослених на минималцу, већ то што су радници на радном месту обесправљени и понижени као људи. Испод њега се крију ниске плате недовољне за основне трошкове живота, недопустиво дуго држање радника по уговорима на одређено време, кашњење у исплати зарада, неплаћање прековременог рада, незаконито давање отказа, неуплаћивање доприноса за социјално осигурање на праве суме већ на износе минималне зараде док се остатак исплаћује на руке.

– У „Кајзену“, рецимо, сви раде на одређено време и примају само по 25.000 динара месечно иако би требало да добијају 20 одсто више. И та примања им се нередовно исплаћују, а пола године им није плаћан прековремени рад, због чега су 11. маја ступили у штрајк. Тада се и видело шта се све дешава иза фабричких капија ове турске фирме. Када су радници на друштвеним мрежама објавили фотографије из фабрике, директор је запретио отказима јер су тако, према његовом тумачењу, одали службену тајну. Четири радника су потписала споразумни прекид радног односа, а трома, који су одбили да потпишу,

речено је да ће им откази стићи на кућну адресу – наводи наш саговорник.

Као посебан проблем Веселиновић истиче чињеницу да Инспекција рада, и када дође у контролу, жмури на једно или оба ока. Тако су у „Кајзену“, огрезлом у проблемима, инспектори рада званично пронашли само две неправилности за које је у односу на оне суштинске „баналност“ више него блага реч. Инспектори су, наиме, утврдили да радници који чисте тоалет и скидају флеке са одеће нису обучени за послове које обављају! Све остало је у реду.

– Уосталом, шта друго и очекивати од инспекције која је од „Јуре“, чији рад треба да контролише, узела два аутомобила као донацију.

„Тамо где су радници храбри, солидарни и спремни да се боре синдикат може да помогне дајући подршку, стручну, логистичку и међународну помоћ.

Жељко Веселиновић наводи да су ретке фирме и сектори где радници могу да се похвале и платама и добрим односом послодаваца, али да је ипак најтеже радницима у фирмама које држе поједини страни послодавци као и запосленима преко агенција за привремено запошљавање.

– Радници ангажовани преко тих агенција немају право ни на боловање, ни на годишни одмор, уговори им се обнављају на сваких неколико месеци и тако раде годинама, а у таквом статусу не могу, рецимо, ни да добију кредит у банци – каже он.

Радничких проблема би сигурно било мање, или би се бар са њима лакше носили, када би били синдикално организовани. Наиме, у многи, пре свега приватним фирмама, синдикално организовање је забрањено, а о томе шта се у њима догађа углавном се сазнаје из изјава радника медијима или објавама на друштвеним мрежама.

-Иако смо тражили, ми ни у „Јуру“ ни у „Кајзен“ нисмо могли

ући, јер немамо тамо довољно чланова да би смо могли да уђемо у те фирме. Тражили су нам списак радника који су у нашем синдикату, будући да наш закон дозвољава директно чланство у гранском синдикату, али нисмо смели да им дамо имена јер бисмо тако од радника направили глинене голубове за одстрел.

Али, како истиче наш саговорник, нису приватне фирме једине где се радницима брани да се удруже у синдикат и где су чланови синдиката изложени притисцима. У послење време, каже, то се све чешће дешава и у државном сектору и као пример наводи „Паркинг сервис“ у Београду, где се тврди, месецима врши притисак на чланове синдиката „Слога“ и прети им се, а све зато што су указивали на неправилности у раду предузећа. Због забране синдикалног активизма из „Слоге“ најављују и кривичне пријаве против одговорних у „Паркинг сервису“.

– У „Трајалу“ је председник нашег синдиката Владица Томашевић остао без посла јер је на друштвеним мрежама позивао на подршку студентима у прошлогодишњем протесту против дикатуре. Апсурдно је што је директор те фирме Милош Ненезић, уједно и председник Уније послодаваца Србије, познат и по томе што је отпустио највећи број непослушних синдикалних активиста који су касније судским путем враћени на посао.

Жељко Веселиновић наглашава да су се поводом таквих поступања према њиховим члановима челници ове синдикалне централе више пута обраћали министру рада Зорану Ђорђевићу. Позивајући се на његове изјаве да ће послодавци који бране слободно синдикално организовање бити кажњени, а да радници који изгубе посао због синдикалног активизма морају бити враћени на посао, тражили су састанак са министром, али он, као тврде у „Слози“ њихове дописе једноставно игнорише.

– Зато ћемо тражити његову оставку и да се у најављеној реконструкцији Владе Србије управо његово име нађе на списку министара које треба заменити другим, способнијим, квалификованијим људима, јер он се и раније показао као неко ко не уме да преговара и води социјални дијалог.

Говорећи о методама борбе Удружених синдиката „Слога“ и будућим корацима ове синдикалне организације, њен председник указује на то да се законом и Уставом загарантована радничка права често не могу одбранити само методама синдикалне борбе.

Држава жмури на безакоње

– Зато се ми од оснивања боримо да се, као што то раде и синдикати у другим земљама, осим у синдикалну укључимо и у политичку борбу. На тај начин би смо се кроз паламент, како локалне тако и републички, борили против закона и уредби уперених против радника – каже Веселиновић и наводи да основно синдикално средство борбе, ако је штрајк, у Србији данас слабо функционише.

– У то су се уверили много пута на терену, где се показало да су радници толико уплашени да их је тешко покренути на штрајк и да они углавном чекају да неко реши њихове проблеме. А то – поготово када држава, уместо да штити раднике, жмури пред кршењем њихових права и закона које је сама донела – није могуће.

Радници се боје и очекују да се неко други бори уместо њих. Ми можемо да помогнемо само када су људи спремни да им се помогне, када сами покажу храброст. Као што смо, рецимо, имали случај у фирми „Фалк Ист“ из Књажевца, где смо успели да се после протеста и штрајка формира синдикат, потпише колективни уговор, повећају плате. Тога не би било да радници нису били упорни и храбри, солидарни, спремни да се без обзира на могуће поледице боре до краја. И успели су. Потпуно је другачији случај био са врањским „Геоксом“. Када смо тамо припремали протест, имали смо обећање да ће из Врања присуствовати на стотине људи, али када смо дошли из Београда, Војводине и целе Србије, испоставило се да на протест није дошао ни један радник „Геокса“ из Врања. Чак ни чланови њихови породица нису смели да се појаве. Ту нисмо могли да помогнемо – каже наш саговорник и додаје да тамо где су радници храбри, солидарни и спремни да се боре синдикат може да помогне дајући подршку,

стручну, логистичку и међународну помоћ.

– Удружени синдикати Србије „Слога“ чланови су Светске федерације синдиката, најстарије светске синдикалне организације основане 1945 која брижи око 100 милиона чланова у више од 140 земаља света. Најближе односе имају са грчким синдикатом ПАМЕ, највећим и најборбенијим у својој земљи који окупља више од милион чланова. У „Слоги“ планирају да уче од својих грчких колега и да једна њихова делегација посети ПАМЕ када буду протествовали или штрајковали како да би на лицу места видели како се тамошњи радници боре за своја права.

– Бојим се да смо по радничкој борбености и солидарности веома далеко и од Грчке и од других развијених земаља, немамо храбрости да се супротставимо ни бахатим послодавцима ни државним институцијама које штите такве послодавце- закључује Жаљко Веселиновић.

.